

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

અમદાવાદ ખાતે ગુજરાતની ઉચ્ચ અદાલતમાં

૨૦૨૦નો આર/વિશેષ દીવાની અરજી નંબર ૨૮૫૦

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય શ્રી ન્યાયમૂર્તિ જે.બી.પારડીવાલા

અને

માનનીય શ્રી ન્યાયમૂર્તિ ભાર્ગવ ડી. કારિયા

૧	શું સ્થાનિક અખબારોના પત્રકારોને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી આપવામાં આવી શકે છે?	હા.
૨	પત્રકારને સોંપવામાં આવે કે નહીં?	હા.
૩	શું માન. ન્યાયમૂર્તિ ચુકાદાની વાજબી નકલ જોવા માંગે છે?	ના.
૪	શું આ કેસમાં ભારતના બંધારણના અર્થઘટન અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈપણ આદેશ અંગે કાયદાના નોંધપાત્ર પ્રશ્નનો સમાવેશ થાય છે?	ના.

=====

સુપર સર્વિસ સ્ટેશન

વિરુદ્ધ

આવકવેરાના અધિકારી વોર્ડ ૬ (૧) (૫)

=====

ઉપસ્થિતિ:

અરજદાર (ઓ) નંબર ૧,૨ માટે ઉચિત એન શેઠ (૭૩૩૬)

પ્રતિવાદી (ઓ) નંબર ૧ માટે શ્રીમતી મૌના એમ. ભટ્ટ (૧૭૪)

=====

કોરમ:માનનીય શ્રી ન્યાયમૂર્તિ જે.બી.પારડીવાલા

અને

માનનીય શ્રી ન્યાયમૂર્તિ ભાર્ગવ ડી. કારિયા

તારીખ:૧૯/૦૨/૨૦૨૦

મૌખિક ચુકાદો

(માનનીય શ્રી ન્યાયમૂર્તિ ભાર્ગવ ડી. કારિયા દ્વારા)

૧. રુલ, તુરંત પરત કરવા યોગ્ય. વિદ્વાન સ્ટેબિંગ કાઉન્સેલ શ્રીમતી મૌના એમ. ભટ્ટ સામાવાળા વતી રૂલની નોટિસ બજવણી જતી કરે છે.

૨. ભારતના બંધારણની કલમ ૨૨૬ હેઠળની આ અરજી દ્વારા, અરજદારે નીચે મુજબની રાહતો માટે પ્રાર્થના કરી છે:

"એ. આ નામદાર કોર્ટ સર્ટોરીની રિટ અથવા સર્ટોરીની પ્રકૃતિની રિટ અથવા અન્ય કોઈ યોગ્ય રિટ અથવા આદેશ જારી કરીને સામાવાળા સત્તાધિકારી દ્વારા જારી કરાયેલ આક્ષેપિત આદેશ તારીખ ૩૦.૧૨.૨૦૧૯ની સાથે પરિણામી માંગણી નોટિસ તારીખ ૩૦.૧૨.૨૦૧૯ (સંયુક્ત રીતે પરિશિષ્ટ એ પર જોડવામાં આવેલ) ને રદ અને બાજુ પર મૂકવા માટે કૃપા કરશે;

બી. આ અરજીની નોટિસ, પ્રવેશ અને આખરી સુનાવણી બાકી હોય ત્યાં સુધી, આ નામદાર કોર્ટ આક્ષેપિત આદેશ તારીખ ૩૦.૧૨.૨૦૧૯ અને આક્ષેપિત માંગણી નોટિસ તારીખ ૩૦.૧૨.૨૦૧૯ (સંયુક્ત રીતે પરિશિષ્ટ એ પર જોડવામાં આવેલ) ના અમલ

અને રૂપાંતરણ પર સ્ટે આપવા તેમજ આક્ષેપિત આદેશ તારીખ ૩૦.૧૨.૨૦૧૯ મુજબ શરૂ કરવા આદેશાયેલી પેનલ્ટી કાર્યવાહી પર સ્ટે આપવા કૃપા કરશે;

સી. પ્રાર્થના બી ના સંદર્ભમાં એકપક્ષીય વચગાળાની રાહત કૃપા કરીને મંજૂર કરવામાં આવે.

સી ૧. આ નામદાર કોર્ટ મેન્ડેમસની રિટ અથવા મેન્ડેમસની પ્રકૃતિની રિટ અથવા અન્ય કોઈ યોગ્ય રિટ અથવા આદેશ જારી કરીને આકારણી કરાયેલ બાકી રકમની વસૂલાત માટે જારી કરાયેલી બેંક એટેચમેન્ટ નોટિસો તારીખ ૧૩.૨.૨૦૨૦ (સંયુક્ત રીતે પરિશિષ્ટ આર પર જોડવામાં આવેલ) જે વર્તમાન અરજીનો વિષયવસ્તુ છે તેને રદ અને બાજુ પર મૂકવા કૃપા કરશે.

સીર. આ અરજીના પ્રવેશ અને આખરી સુનાવણી પેર્સિડિંગ હોય ત્યાં સુધી, આ નામદાર કોર્ટ બેંક એટેચમેન્ટ નોટિસો તારીખ ૧૩.૦૨.૨૦૨૦ (સંયુક્ત રીતે પરિશિષ્ટ આર પર જોડવામાં આવેલ) ના કામગીરી, અમલ અને રૂપાંતરણ પર સ્ટે આપવા કૃપા કરશે અને અરજદારને પ્રશ્ન હેઠળના બેંક ખાતાઓ ઓપરેટ કરવાની મંજૂરી આપવામાં આવે.

ડી. કેસના તથ્યો અને સંજોગોમાં યોગ્ય જણાય તેવી અન્ય વધુ રાહત(ઓ) ન્યાયના હિતમાં મંજૂર કરવામાં આવે જે દયાળુ કાર્ય માટે તમારા અરજદારો કાયમ માટે પ્રાર્થના કરશે."

૩. કેસની ટૂંકી હકીકતો નીચે મુજબ છે:

૩.૧. અરજદાર નંબર ૧ એક ભાગીદારી પેઢી, તેના ભાગીદાર અરજદાર નંબર ૨ દ્વારા આ અરજી ફાઇલ કરી છે.

૩.૨. અરજદારો હિન્દુસ્તાન પેટ્રોલિયમ કોર્પોરેશન લિમિટેડના અધિકૃત પેટ્રોલ પંપ ચલાવવાના વ્યવસાયમાં રોકાયેલા છે.

૩.૩. અરજદારોએ તારીખ ૦૮.૧૧.૨૦૧૬ થી રૂ.૫૦૦/- અને રૂ.૧૦૦૦/- ની

ચલણી નોટોના નોટબંધીના કારણે સામાવાળા- ઇનકમ ટેક્સ ડિપાર્ટમેન્ટ દ્વારા માંગવામાં આવેલા ઓનલાઇન રિપોર્ટના પાલનમાં અરજદાર દ્વારા જમા કરવામાં આવેલી કુલ રોકડ દર્શાવતું ઓનલાઇન સ્ટેટમેન્ટ તારીખ ૦૭.૦૨.૨૦૧૭ના રોજ ફાઇલ કર્યું હતું.

૩.૪. અરજદારોનો કેસ એવો છે કે, આસિસ્ટન્ટ ડિરેક્ટર ઓફ ઇનકમ ટેક્સ (ઇન્વેસ્ટિગેશન) એ અરજદારોને પ્રશ્નાવલી સાથે તારીખ ૨૧.૦૩.૨૦૧૭ ના રોજ સમન્સ જારી કર્યું હતું, જેમાં ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો હતો કે અરજદારોએ એચડીએફસી બેંક લિમિટેડમાં રૂ. ૪,૧૯,૯૨,૧૯૦/- ની રોકડ જમા કરાવી હતી. અરજદારોએ સમન્સના પાલનમાં, વિગતો પૂરી પાડી હતી, અને વધુમાં સ્પષ્ટતા કરી હતી કે અરજદારોએ નોટબંધી પછી બેંકમાં રૂ. ૭,૮૨,૯૦,૬૪૦/- રોકડ જમા કરાવી હતી અને સમન્સમાં દર્શાવ્યા મુજબ રૂ. ૪,૧૯,૯૨,૧૯૦/- નહીં.

૩.૫. અરજદારોએ આકારણી/મૂલ્યાંકન વર્ષ-૨૦૧૭-૧૮ માટે તારીખ ૨૪.૧૦.૨૦૧૭ ના રોજ રૂ. ૧૨,૧૮,૫૭૦/- ની કુલ આવક જાહેર કરતું આવકનું રિટર્ન ફાઇલ કર્યું હતું. અરજદારો દ્વારા ફાઇલ કરાયેલ આવકના રિટર્નને ઇનકમ ટેક્સ એક્ટ, ૧૯૬૧ (ટૂંકમાં 'ધ એક્ટ, ૧૯૬૧') ની કલમ ૧૪૩(૧) હેઠળ પ્રોસેસ કરવામાં આવ્યું હતું.

૩.૬. એવું જણાય છે કે, અરજદારોના કેસની સ્ક્રુટિની એસેસમેન્ટ માટે પસંદગી કરવામાં આવી હતી અને તારીખ ૨૧.૦૯.૨૦૧૮ ના રોજ એક્ટની કલમ ૧૪૩(૨) હેઠળ નોટિસ જારી કરવામાં આવી હતી અને પ્રશ્ન હેઠળના વર્ષ માટે આકારણીની કાર્યવાહી ઇ-એસેસમેન્ટ દ્વારા કરવામાં આવી હતી. તે મુજબ, નોટિસ જારી કરવા તેમજ જવાબ રજૂ કરવા સહિતની કાર્યવાહી ઓનલાઇન ફાઇલ કરવાની હતી.

અરજદારોને આકારણીના હેતુ માટે માહિતી અને દસ્તાવેજો માંગતી તારીખ ૧૯.૦૫.૨૦૧૯ ની ઓનલાઇન નોટિસ મળી હતી.

૩.૭. અરજદારોના જણાવ્યા મુજબ, માંગવામાં આવેલા તમામ દસ્તાવેજો અને વિગતો તારીખ ૨૪.૦૬.૨૦૧૯ ના રોજ ઓનલાઈન સબમિટ કરવામાં આવી હતી અને ઈનકમ ટેક્સ ડિપાર્ટમેન્ટના પોર્ટલ પર અપલોડ કરવામાં આવી હતી. અરજદારોએ એનેક્ચર-૧ માં જવાબના ભાગરૂપે અરજદારો દ્વારા કરવામાં આવેલી રોકડ થાપણો સંબંધિત તમામ વિગતો પૂરી પાડી હતી. અરજદારોએ બેંક સ્ટેટમેન્ટ અને બેંક બુક સાથે બેંકનું પ્રમાણપત્ર પણ રજૂ કર્યું હતું જે નોટબંધીના સમયગાળા દરમિયાન અરજદારો દ્વારા જમા કરાયેલી જૂની ચલણી નોટોને પ્રમાણિત કરતું હતું.

૩.૮. અરજદારના જણાવ્યા મુજબ વિગતો રજૂ કરવા છતાં, સામાવાળાએ તારીખ ૧૩.૧૧.૨૦૧૯ ના રોજ એક નોટિસ જારી કરીને એવો આક્ષેપ કર્યો હતો કે અરજદારોએ તારીખ ૧૯.૦૫.૨૦૧૯ અને ૧૦.૧૦.૨૦૧૯ ની નોટિસો મુજબની વિગતો સબમિટ કરી નથી.

૩.૯. અરજદારોનો કેસ એવો છે કે, અરજદારોએ સામાવાળા એસેસિંગ ઓફિસરને સંબોધિત તારીખ ૧૮.૧૧.૨૦૧૯ ના પત્ર દ્વારા વિગતવાર દર્શાવ્યું હતું કે અરજદારોએ તારીખ ૨૪.૦૬.૨૦૧૯ ના જવાબ સાથે દસ્તાવેજો વિગતવાર અગાઉથી જ સબમિટ કરી દીધા હતા. અરજદારોએ તારીખ ૨૭.૧૧.૨૦૧૯ ના પત્ર સાથે રોકડ વેચાણ અને રોકડ થાપણો અંગે તારીખ ૧૩.૧૧.૨૦૧૯ ની નોટિસ મુજબ જરૂરી કોષ્ટક વિગતો પણ રજૂ કરી હતી.

૩.૧૦. અરજદારોને સામાવાળા તરફથી તારીખ ૦૬.૧૨.૨૦૧૯ ની અન્ય એક નોટિસ મળી જેમાં એવો આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો હતો કે તારીખ ૧૯.૦૫.૨૦૧૯, ૧૦.૧૦.૨૦૧૯ અને ૧૩.૧૧.૨૦૧૯ ની નોટિસો દ્વારા મંગાવવામાં આવેલી વિગતો સબમિટ કરવામાં આવી નહોતી. અરજદારોએ તારીખ ૧૨.૧૨.૨૦૧૯ ના જવાબ દ્વારા ફરીથી સ્પષ્ટતા કરી હતી કે અરજદારોએ અગાઉની નોટિસો દ્વારા મંગાવવામાં આવેલા તમામ દસ્તાવેજો અને વિગતો સબમિટ કરી દીધી છે. અરજદારોએ આ સંદર્ભમાં સંચારનો

અભાવ ટાળવા માટે, ઓનલાઈન વિગતો રજૂ કરવા અંગે જાણ કરવા સામાવાળાની કચેરીની મુલાકાત પણ લીધી હતી.

૩.૧૧. અરજદારોને, ત્યાર પછી, સામાવાળા દ્વારા પસાર કરાયેલ તારીખ ૩૦.૧૨.૨૦૧૯ નો આક્ષેપિત એસેસમેન્ટ ઓર્ડર મળ્યો હતો જેમાં અરજદારોની આવકમાં રૂ. ૧૩ કરોડથી વધુનો મોટો ઉમેરો કરવામાં આવ્યો હતો, જેના માટે સામાવાળા દ્વારા અરજદારને કારણ દર્શાવવા માટે નોટિસ આપવામાં આવી ન હતી કે ના તો સામાવાળાએ અરજદારો દ્વારા પૂરા પાડવામાં આવેલા દસ્તાવેજો અને માહિતી પર આધાર રાખ્યો હતો. સામાવાળાએ ડિપાર્ટમેન્ટ પાસે રહેલી ઇનકમ ટેક્સ વિગતોના આધારે એવા નિષ્કર્ષ પર આવ્યા કે અરજદારોએ નોટબંધીના સમયગાળા દરમિયાન રૂ. ૧૯,૭૬,૨૩,૦૬૦/- ની રોકડ રકમ જમા કરાવી હતી. સામાવાળાએ, તેથી, અરજદારો દ્વારા જમા કરાયેલ રોકડના કારણે રૂ. ૧૧,૮૧,૮૫,૦૧૦/- નો ઉમેરો કર્યો હતો. એસેસિંગ ઓફિસરે હાથ પરની રોકડના કારણે રૂ. ૫૧,૯૯,૬૫૬/- નો ઉમેરો પણ કર્યો હતો અને એક્ટ, ૧૯૬૧ ની કલમ ૧૩૩(૬) હેઠળ મેળવેલી માહિતી અને એકત્રિત માહિતી મુજબ, બેંક પાસેની ટાઈમ ડિપોઝિટના કારણે રૂ. ૯૯,૨૫,૦૦૦/- વધુ ઉમેર્યા હતા. એસેસિંગ ઓફિસરે આમ રૂ. ૧૩,૪૫,૨૮,૨૩૬/- ની આવકની આકારણી કરી હતી.

૪. અરજદારો વતી ઉપસ્થિત વિદ્વન એડવોકેટ મિ. ઉચિત એન. શેઠે રજૂઆત કરી હતી કે સુનાવણીની તક આપ્યા વિના અને કારણ દર્શાવક નોટિસોના કોઈપણ જવાબને ધ્યાનમાં લીધા વિના, સામાવાળાએ માત્ર સામાવાળા પાસે ઉપલબ્ધ વિગતોના આધારે ઉમેરો કરીને આક્ષેપિત એસેસમેન્ટ ઓર્ડર પસાર કર્યો છે જે કાયદામાં ટકી શકે તેમ નથી.

૪.૧. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે, આક્ષેપિત આદેશ કુદરતી ન્યાયના

સિદ્ધાંતોના ભંગમાં પસાર કરવામાં આવ્યો છે કારણ કે સામાવાળાએ અરજદારોને સુનાવણીની કોઈ તક આપ્યા વિના ઉમેરા કર્યા છે. સામાવાળાએ નોટબંધીના સમયગાળા દરમિયાન અરજદાર દ્વારા કરવામાં આવેલી રૂ. ૧૯,૭૬,૨૩,૦૬૦/- ની કુલ રોકડ થાપણો અંગે તેમના કબજામાં રહેલી માહિતી ક્યારેય આપી ન હતી, એસેસમેન્ટ ઓર્ડરમાં કરાયેલા ઉમેરા અંગે અરજદારોને કારણ દર્શાવવા માટે આહ્વાન કરતી કોઈ નોટિસ સામાવાળા દ્વારા આપવામાં આવી ન હતી. તેથી, એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે, આક્ષેપિત એસેસમેન્ટ ઓર્ડરને રદ અને બાજુ પર મૂકવો જરૂરી છે.

૪.૨. અરજદારોના વિદ્વતાપૂર્ણ એડવોકેટે અમારું ધ્યાન એ તરફ પણ દોર્યું હતું કે આ કોર્ટ દ્વારા તારીખ ૦૩.૦૨.૨૦૨૦ ના રોજ નોટિસ જારી કર્યા પછી, સામાવાળાએ બાકી લેણાંની વસૂલાત માટે તારીખ ૧૩.૦૨.૨૦૨૦ ના રોજ અરજદારોના બેંક ખાતાના એટેચમેન્ટ માટે એક્ટ, ૧૯૬૧ ની કલમ ૨૨૬(૩) હેઠળ નોટિસ જારી કરી છે, જે વર્તમાન અરજીનો વિષયવસ્તુ છે.

૪.૩. સુનાવણી દરમિયાન, એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે સામાવાળાએ અરજદારોના બેંક ખાતામાં પડેલી રૂ. ૧૫,૫૦,૬૫૭.૬૦ ની રકમ વસૂલ કરી લીધી છે.

૫.૧. બીજી તરફ, સામાવાળા વતી વિદ્વતાપૂર્ણ સિનિયર સ્ટેબિલિંગ કાઉન્સેલ શ્રીમતી મૌના એમ. ભટ્ટ દ્વારા સહાયિત વિદ્વતાપૂર્ણ સિનિયર એડવોકેટ મિ. એમ.આર. ભટ્ટે રજૂઆત કરી હતી કે આ અરજી ટકી શકે તેમ નથી, કારણ કે જો અરજદાર આક્ષેપિત એસેસમેન્ટ ઓર્ડરથી નારાજ હોય તો સીઆઈટી (અપીલ્સ) સમક્ષ અપીલ પસંદ કરવા માટે એક્ટ, ૧૯૬૧ ની જોગવાઈ હેઠળ વૈકલ્પિક અસરકારક ઉપાય ઉપલબ્ધ છે.

૫.૨. વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે, અરજદારોને ઉપલબ્ધ વૈકલ્પિક ઉપાયની દલીલને બાધ આવ્યા વિના ગુણદોષ પર, એસેસિંગ ઓફિસર તેમના કબજામાં રહેલી માહિતીના આધારે આક્ષેપિત આદેશ પસાર કરવામાં ન્યાયી હતા જે અરજદારોની બેંકમાંથી ઉપલબ્ધ છે.

૬. સંબંધિત પક્ષકારો વતી ઉપસ્થિત વિદ્વતાપૂર્ણ એડવોકેટોને સાંભળ્યા પછી અને રેકૉર્ડ પરની સામગ્રીમાંથી પસાર થયા પછી, અમારો એવો અભિપ્રાય છે કે સામાવાળા દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ આક્ષેપિત એસેસમેન્ટ ઓર્ડર કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતોનું ઉલ્લંઘન કરે છે, કારણ કે સામાવાળા એસેસિંગ ઓફિસરના કબજામાં રહેલી માહિતી જે ઉમેરા કરવા માટેનો આધાર બનાવવામાં આવી છે તે અરજદારને ક્યારેય પૂરી પાડવામાં આવી ન હતી. આ ઉપરાંત, સામાવાળાએ અરજદારો દ્વારા ઓનલાઇન સબમિટ કરાયેલી વિવિધ વિગતો અને દસ્તાવેજો સાથેના જવાબોને ધ્યાનમાં લીધા નથી. આમ, આક્ષેપિત એસેસમેન્ટ ઓર્ડર એકપક્ષીય સ્વરૂપનો છે, જે એક્ટ, ૧૯૬૧ ની કલમ ૧૪૪ હેઠળ બેસ્ટ જજમેન્ટ એસેસમેન્ટ ઓર્ડરના સ્વરૂપનો છે. જો કે, સામાવાળાએ એક્ટ, ૧૯૬૧ ની કલમ ૧૪૩(૩) હેઠળ આક્ષેપિત એસેસમેન્ટ ઓર્ડર પસાર કર્યો છે જે કરદાતાને કરવા માટે પ્રસ્તાવિત ઉમેરાઓનું ખંડન કરવાની તક પૂરી પાડવાની જરૂરિયાત ઊભી કરે છે કારણ કે એક્ટ, ૧૯૬૧ હેઠળ કલમ ૧૪૨(૧) હેઠળ અને કલમ ૧૪૩(૨) હેઠળ કારણ દર્શાવક નોટિસો જારી કરીને કરદાતાને એસેસિંગ ઓફિસર દ્વારા કરવા માટે પ્રસ્તાવિત ઉમેરાઓ માટે વિગતો અને ખુલાસો રજૂ કરવા આહ્વાન કરવાની જોગવાઈઓ છે.

૭. આક્ષેપિત એસેસમેન્ટ ઓર્ડરના અવલોકન પર, એવું જણાય છે કે, એસેસિંગ ઓફિસરે અરજદારો દ્વારા રૂ. ૭,૯૪,૩૮,૦૫૦/- ની પૂરી પાડવામાં આવેલી રોકડ થાપણોની વિગતો સામે રૂ. ૧૯,૭૬,૨૩,૦૬૦/- ની રોકડ થાપણો અંગે તેમના

કબજામાં રહેલી માહિતી ક્યારેય પૂરી પાડી ન હતી. તેવી જ રીતે, રૂ. ૯૯,૨૫,૦૦૦/- ની ટાઇમ ડિપોઝિટ માટે બેંકમાંથી એક્ટની કલમ ૧૩૩(૬) હેઠળ એકત્રિત કરાયેલી માહિતી સંબંધિત વિગતો પણ અરજદારોને પૂરી પાડવામાં આવી ન હતી, જેથી ઉમેરા કરતા પહેલા ખુલાસો માંગી શકાય.

૮. ઉપરોક્ત અવિવાદિત હકીકતોને ધ્યાનમાં રાખીને, આક્ષેપિત એસેસમેન્ટ ઓર્ડર ૨૯ અને બાજુ પર મૂકવા પાત્ર છે.

૯. સામાવાળા તરફથી કરવામાં આવેલી આ દલીલ સંબંધે કે અરજદારો પાસે વૈકલ્પિક અસરકારક ઉપાય ઉપલબ્ધ છે, અમે નોંધ લઈ શકીએ છીએ કે જ્યારે આક્ષેપિત એસેસમેન્ટ ઓર્ડર કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતોના ભંગમાં પસાર કરવામાં આવે છે, ત્યારે ભારતના બંધારણની કલમ ૨૨૬ હેઠળ આ અરજી ટકી શકે તેમ છે, જેવો કે નામોશી ભરેલા વર્લ્ડપૂલ કોર્પોરેશન વિ. રજિસ્ટ્રાર ઓફ ટ્રેડ માર્ક્સ, મુંબઈ અને અન્ય, (૧૯૯૮) ૮ એસીસી ૧ માં રિપોર્ટ થયેલ કેસમાં નામદાર એપેક્સ કોર્ટ દ્વારા ઠરાવવામાં આવ્યું હતું, જેમાં સુપ્રીમ કોર્ટે નીચે મુજબ ઠરાવ્યું હતું:

"૧૪. બંધારણની કલમ ૨૨૬ હેઠળ વિશેષાધિકાર રિટ જારી કરવાની સત્તા પૂર્ણ સ્વરૂપની છે અને બંધારણની અન્ય કોઈ જોગવાઈ દ્વારા મર્યાદિત નથી. આ સત્તાનો ઉપયોગ હાઇકોર્ટ દ્વારા માત્ર બંધારણના ભાગ III માં સમાવિષ્ટ મૂળભૂત અધિકારોમાંથી કોઈપણના અમલ માટે હેબિયસ કોર્પસ, મેન્ડેમસ, પ્રોહિબિશન, ક્વો વોરંટો અને સર્ટોરરીની પ્રકૃતિમાં રિટ જારી કરવા માટે જ નહીં પરંતુ "અન્ય કોઈ હેતુ માટે" પણ કરી શકાય છે.

૧૫. બંધારણની કલમ ૨૨૬ હેઠળ, હાઇકોર્ટ પાસે, કેસની હકીકતોને ધ્યાનમાં રાખીને, રિટ અરજી ગ્રાહ્ય રાખવી કે ન રાખવી તેનું વિવેકબુદ્ધિ છે. પરંતુ હાઇકોર્ટે પોતાની જાત પર

કેટલાક નિયંત્રણો મૂક્યા છે જેમાંથી એક એ છે કે જો કોઈ અસરકારક અને સક્ષમ ઉપાય ઉપલબ્ધ હોય, તો હાઈકોર્ટ સામાન્ય રીતે તેના અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરશે નહીં. પરંતુ વૈકલ્પિક ઉપાયને આ કોર્ટ દ્વારા ઓછામાં ઓછી ત્રણ આકસ્મિક પરિસ્થિતિઓમાં અવરોધ તરીકે કામ ન કરવા માટે સતત ઠરાવવામાં આવ્યો છે, એટલે કે, જ્યાં મૂળભૂત અધિકારોમાંથી કોઈપણના અમલ માટે રિટ અરજી ફાઈલ કરવામાં આવી હોય અથવા જ્યાં કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતનું ઉલ્લંઘન થયું હોય અથવા જ્યાં આદેશ અથવા કાર્યવાહી સંપૂર્ણપણે અધિકારક્ષેત્ર વિનાની હોય અથવા કોઈ એક્ટની વૈધતા (વાયર્સ) ને પડકારવામાં આવી હોય. આ મુદ્દા પર કેસ લો નો મોટો જથ્થો છે પરંતુ ફોરેન્સિક વ્હર્લપૂલના આ વર્તુળને કાપવા માટે, અમે બંધારણીય કાયદાના વિકાસશીલ યુગના કેટલાક જૂના નિર્ણયો પર આધાર રાખીશું કારણ કે તે હજુ પણ ક્ષેત્ર ધરાવે છે.

૧૬. રશીદ અહમદ વિ. મ્યુનિસિપલ બોર્ડ, કેરાના, એઆઈઆર ૧૯૬૦ એસસી ૧૬૩ માં નિર્ધારિત કરવામાં આવ્યું હતું કે પર્યાપ્ત કાનૂની ઉપાયનું અસ્તિત્વ એ રિટ મંજૂર કરવાની બાબતમાં ધ્યાનમાં લેવાનું એક પરિબળ હતું. આ પછી અન્ય એક રશીદ કેસ આવ્યો, એટલે કે, કે.એસ. રશીદ એન્ડ સન વિ. ધ ઇનકમ ટેક્સ ઇન્વેસ્ટિગેશન કમિશનર એઆઈઆર ૧૯૫૪ એસસી ૨૦૭ જેણે ઉપરોક્ત પ્રસ્તાવનાનો પુનરોચ્ચાર કર્યો અને ઠરાવ્યું કે જ્યાં વૈકલ્પિક ઉપાય અસ્તિત્વમાં હોય, ત્યાં કલમ ૨૨૬ હેઠળની અરજીમાં દખલ કરવાનો ઇનકાર કરવો એ વિવેકબુદ્ધિનો યોગ્ય ઉપયોગ થશે. આ પ્રસ્તાવના, જોકે, મહત્વપૂર્ણ શબ્દો દ્વારા લાયક હતી, "જ્યાં સુધી તેના માટે સારા કારણો ન હોય", જે દર્શાવે છે કે વૈકલ્પિક ઉપાય અપ્રતિબંધિત અવરોધ તરીકે કામ કરશે નહીં અને અપવાદરૂપ સંજોગોમાં કલમ ૨૨૬ હેઠળની રિટ અરજી હજુ પણ ગ્રાહ્ય રાખી શકાય છે.

૧૭. સ્ટેટ ઓફ યુ.પી. વિ. મોહમ્મદ નૂહ ૧૯૫૮ એસસીઆર ૫૯૫ = એઆઈઆર

૧૯૫૮ એસસી ૮૬ માં એક વિશિષ્ટ અને સ્પષ્ટ નિયમ નીચે મુજબ નિર્ધારિત કરવામાં આવ્યો હતો:

"પરંતુ રિટ મંજૂર કરવામાં આવે તે પહેલાં વૈધાનિક ઉપાયોનો નિકાલ કરવાની જરૂરિયાતવાળો આ નિયમ કાયદાના નિયમ કરતાં નીતિ, અનુકૂળતા અને વિવેકબુદ્ધિનો નિયમ છે અને એવા ઉદાહરણો અસંખ્ય છે જ્યાં વ્યથિત પક્ષ પાસે અન્ય પર્યાપ્ત કાનૂની ઉપાયો હોવા છતાં સર્ટોરરીની રિટ જારી કરવામાં આવી છે."

૧૮. આ પ્રસ્તાવના પર આ કોર્ટની બંધારણીય ખંડપીઠ દ્વારા એ.વી. વેંકટેશ્વરન, કલેક્ટર ઓફ કસ્ટમ્સ, બોમ્બે વિ. રામચંદ સોભરાજ વાઘવાણી અને અન્ય એઆઈઆર ૧૯૬૧ એસસી ૧૫૦૬ માં વિચારણા કરવામાં આવી હતી અને નીચેના શબ્દોમાં પુષ્ટિ અને અનુસરણ કરવામાં આવ્યું હતું:

"આ કોર્ટના ચૂકાદાઓમાં અમે જે ફકરાઓ ટાંક્યા છે તે દર્શાવશે કે (૧) યોગ્ય વૈકલ્પિક ઉપાયના અસ્તિત્વની અસર અંગે વિદ્વતાપૂર્ણ સોલિસિટર જનરલે સામાન્ય નિયમ માટે ઘડેલા બે અપવાદો કોઈપણ રીતે સંપૂર્ણ ન હતા અને (૨) તેમની પેલે પાર પણ હાઈકોર્ટમાં અરજી ગ્રાહ્ય રાખવાની અને વૈકલ્પિક ઉપાયના અસ્તિત્વ છતાં અરજદારને રાહત મંજૂર કરવાની વિવેકબુદ્ધિ નિહિત હતી. આપણે માત્ર એટલું જ ઉમેરવાની જરૂર છે કે જેના પર કોર્ટે કાર્ય કરવું જોઈએ તે સામાન્ય સિદ્ધાંતોની વ્યાપક રેખાઓ સ્પષ્ટપણે નિર્ધારિત કરવામાં આવી હોવાથી, દરેક ચોક્કસ કેસની હકીકતો પર તેમનું ઉપયોગીકરણ અનિવાર્યપણે વિવિધ વ્યક્તિગત હકીકતો પર આધારિત હોવું જોઈએ જે કોર્ટની વિવેકબુદ્ધિના યોગ્ય ઉપયોગને સંચાલિત કરે છે, અને આવી બાબતમાં જે પૂર્વ-પ્રમુખ રીતે વિવેકબુદ્ધિની બાબત છે, તે અણનમ નિયમો નિર્ધારિત કરવાનું શક્ય નથી અથવા જો તે હોત તો પણ ઈચ્છનીય ન હોત જે કોર્ટ સમક્ષ આવતા દરેક કેસમાં કઠોરતા સાથે લાગુ કરવા જોઈએ".

૧૯. કલકત્તા ડિસ્કાઉન્ટ કો. લિમિટેડ વિ. ઇનકમ ટેક્સ ઓફિસર કંપનીઝ ડિસ્ટ્રિક્ટ ।
એઆઈઆર ૧૯૬૧ એસસી ૩૭૨ માં અન્ય એક બંધારણીય ખંડપીઠના નિર્ણયમાં
નિર્ધારિત કરવામાં આવ્યું છે:

"જો કે કારોબારી સત્તાધિકારી સામે પ્રોહિબિશન અથવા સર્ટોરરીની રિટ જારી કરવામાં
આવશે નહીં, હાઈકોર્ટ પાસે યોગ્ય કેસમાં કારોબારી સત્તાધિકારીને અધિકારક્ષેત્ર વિના
કામ કરતા અટકાવતો આદેશ જારી કરવાની સત્તા છે. જ્યાં અધિકારક્ષેત્ર વિના કામ કરતા
કારોબારી સત્તાધિકારીનું આવું કાર્ય કોઈ વ્યક્તિને લાંબી કાર્યવાહી અને બિનજરૂરી
હેરાનગતિને આધીન કરે છે અથવા કરવાની શક્યતા ધરાવે છે, હાઈકોર્ટ આવા
પરિણામોને રોકવા માટે યોગ્ય આદેશો અથવા સૂચનાઓ જારી કરશે. કલમ ૩૪ આઈ.ટી.
એક્ટ હેઠળ અધિકારક્ષેત્ર વિના કામ કરતા ઇનકમ ટેક્સ ઓફિસર સામે સર્ટોરરી અને
પ્રોહિબિશનની રિટ જારી કરી શકાય છે".

૨૦. ત્યારથી પુલ નીચે ઘણું પાણી વહી ગયું છે, પરંતુ આ નિર્ણયો પર કોઈ ક્ષયકારી
અસર થઈ નથી જે જૂના હોવા છતાં, ક્ષય ક્ષેત્ર ધરાવવાનું ચાલુ રાખે છે જેના પરિણામે
બંધારણની કલમ ૨૨૬ હેઠળ રિટ અરજી ગ્રાહ્ય રાખવામાં હાઈકોર્ટના અધિકારક્ષેત્ર
અંગેનો કાયદો, વૈકલ્પિક વૈધાનિક ઉપાયો છતાં, પ્રભાવિત થતો નથી, ખાસ કરીને એવા
કેસમાં જ્યાં જે સત્તાધિકારી સામે રિટ ફાઈલ કરવામાં આવી છે તે અધિકારક્ષેત્ર ધરાવતો
ન હોવાનું અથવા કોઈ કાનૂની પાયા વિના અધિકારક્ષેત્ર આડંબરી રીતે હડપ કરવાનો
આશય રાખતો હોવાનું દર્શાવવામાં આવ્યું છે."

૧૦. માત્ર એક જ પ્રશ્ન ઊભો થાય છે કે, જો એસેસમેન્ટ ઓર્ડર રદ કરવામાં આવે અને
મામલો એસેસિંગ ઓફિસરને પરત મોકલવામાં આવે, તો શું એસેસિંગ ઓફિસર નવી

આકારણીનો આદેશ પસાર કરવા માટે હકદાર બનશે, કારણ કે એક્ટ, ૧૯૬૧ ની કલમ ૧૫૩ હેઠળ પૂરી પાડવામાં આવેલ આકારણી આદેશ પસાર કરવા માટેની મર્યાદાને ધ્યાનમાં લેતા સમયમર્યાદાના અભાવે આકારણી વ્યતીત થઈ જશે.

૧૧. અરજદાર વતી વિદ્વતાપૂર્ણ એડવોકેટ મિ. ઉચિત શેઠે રજૂઆત કરી હતી કે એક્ટ, ૧૯૬૧ ની કલમ ૧૫૩(૬) મુજબ, એસેસિંગ ઓફિસર પાસે આ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશની તારીખથી બાર મહિનાની સમયમર્યાદામાં એસેસમેન્ટ ઓર્ડર પસાર કરવાનો સમય છે. તેમણે ધી ડિરેક્ટર ઓફ ઇન્સ્પેક્શન ઓફ ઇનકમ ટેક્સ (ઇન્વેસ્ટિગેશન), નવી દિલ્હી અને અન્ય વિરૂદ્ધ મેસર્સ પૂરણ મલ એન્ડ સન્સ અને અન્ય, (૧૯૭૫) ૪ એસસીસી ૫૬૮ માં રિપોર્ટ થયેલ એપેક્સ કોર્ટના નિર્ણય પર આધાર રાખ્યો હતો, જેમાં એપેક્સ કોર્ટે નીચે મુજબ ઠરાવ્યું હતું:

"૬. જો કલમ ૧૩૨ (૫) હેઠળ નિશ્ચિત કરવામાં આવેલ સમયગાળો ફરજિયાત હોવાનું માનવામાં આવે તો પણ જ્યારે પ્રથમ આદેશ કરવામાં આવ્યો ત્યારે તે સંતોષાયો હતો. ત્યાર પછી જો કલમ ૧૩૨ (૧૨) હેઠળ અથવા રિટ કાર્યવાહીમાં કોર્ટ દ્વારા કોઈ સૂચના આપવામાં આવે, જેમ કે આ કેસમાં છે, તો અમે નથી માનતા કે આવી સૂચનાના અનુસંધાનમાં કરવામાં આવેલ આદેશ કલમ ૧૩૨ (૫) હેઠળ નિર્ધારિત મર્યાદાઓને આધીન રહેશે. એકવાર નેવું દિવસની અંદર આદેશ થઈ ગયા પછી વ્યથિત વ્યક્તિને ત્રીસ દિવસની અંદર કલમ ૧૩૨ (૧૧) હેઠળ અધિસૂચિત સત્તાધિકારીનો સંપર્ક કરવાનો અધિકાર મળ્યો છે અને તે સત્તાધિકારી ઇનકમ ટેક્સ ઓફિસરને નવો આદેશ પસાર કરવા આદેશ આપી શકે છે. અમે સામાવાળાઓ વતી કરાયેલી આ દલીલને સ્વીકારી શકીએ નહીં કે આવો નવો આદેશ પણ નેવું દિવસની અંદર પસાર થવો જોઈએ. તે કલમ ૧૩૨ ના ઉપ-વિભાગો (૧૧) અને (૧૨) ને હાસ્યાસ્પદ અને નિર્થક બનાવશે. એવું કહી શકાય નહીં કે જે અધિસૂચિત સત્તાધિકારી કલમ ૧૩૨ હેઠળ આદેશ

આપી શકે તે કોર્ટ દ્વારા કરી શકાય નહીં જે બંધારણની કલમ ૨૨૬ હેઠળ તેની સત્તાઓનો ઉપયોગ કરે છે. અન્યથા માનવું એ કલમ ૨૨૬ હેઠળ કોર્ટોની સત્તાઓને સંપૂર્ણપણે નિષ્ફળ બનાવશે. કલમ ૨૨૬ હેઠળ તેની સત્તાઓનો ઉપયોગ કરતી વખતે કોર્ટે કેસની હકીકતોને વિભાજિત કરવા માટે ઉપાયને ઘડવો પડે છે. જો કોઈ ચોક્કસ કેસમાં કોર્ટ એવો દ્રષ્ટિકોણ લે છે કે કલમ ૧૩૨ (૫) હેઠળ આદેશ પસાર કરતી વખતે ઇનકમ ટેક્સ ઓફિસરે સંબંધિત પક્ષને પર્યાપ્ત તક આપી ન હતી, તો તેને માત્ર રદ કરવાના અને પક્ષને લાભમાં મૂકવાના એકમાત્ર વિકલ્પ સાથે છોડી દેવો જોઈએ નહીં, પછી ભલે તે સંતોષ્ટ હોય કે તેની સમક્ષની સામગ્રી પર ઇનકમ ટેક્સ ઓફિસર દ્વારા પહોંચેલું નિષ્કર્ષ સાચું હતું અથવા અરજી ફગાવી દેવી જોઈએ કારણ કે અન્યથા પક્ષને અયોગ્ય લાભ મળશે. કલમ ૨૨૬ હેઠળ આદેશ રદ કરવાની સત્તા માત્ર ત્યારે જ વાપરી શકાય નહીં જ્યારે રદ કરવા માટે માંગવામાં આવેલ આદેશ અધિકારક્ષેત્ર વિના કરવામાં આવ્યો હોય જેમાં સમાન સત્તાધિકારીને તેની સાથે વ્યવહાર કરવા આદેશ આપવા માટે કોઈ અવકાશ હોઈ શકે નહીં. પરંતુ કેસના સંજોગોમાં કોર્ટ એવો દ્રષ્ટિકોણ લઈ શકે છે કે અન્ય સત્તાધિકારી પાસે આ બાબત સાથે વ્યવહાર કરવાનો અધિકારક્ષેત્ર છે અને તે સત્તાધિકારીને તેની સાથે વ્યવહાર કરવા આદેશ આપી શકે છે અથવા જ્યાં અધિકારક્ષેત્ર ધરાવતા સત્તાધિકારીનો આદેશ કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતોનું પાલન કરવામાં નિષ્ફળતા જેવા સંજોગોથી દૂષિત થાય છે ત્યાં કોર્ટ આદેશને રદ કરી શકે છે અને વ્યથિત પક્ષને તેનો કેસ રજૂ કરવાની વાજબી તક આપ્યા પછી સત્તાધિકારીને આ બાબતનો ફરીથી નિકાલ કરવા આદેશ આપી શકે છે. અન્યથા, તેનો અર્થ એ થશે કે જ્યાં કોર્ટ કોઈ આદેશને રદ કરે છે કારણ કે કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતોનું પાલન કરવામાં આવ્યું નથી તે આદેશ પસાર કરતી વખતે કેસના ગુણદોષને ધ્યાનમાં લીધા વિના ટ્રિબ્યુનલ અથવા સત્તાધિકારીને તેની સાથે ફરીથી વ્યવહાર કરવાની મંજૂરી આપવી જોઈએ નહીં. પંજાબ હાઇકોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચે, સી.આઇ.ટી. વિરુદ્ધ રમેશ ચંદર, ૯૩ આઇટીઆર ૪૫૦ પેજ

૪૭૮ = (૧૯૭૩)ટેક્સ એલઆર ૧૪૨૭ પેજ ૧૪૪૦ (પૂંજ) માં એવો ઢ્રષ્ટિકોણ લીધો હતો કે અધિસૂચિત સત્તાધિકારી કલમ ૧૩૨ (૧૨) હેઠળ જે કરી શકે તે કોર્ટ રિટ કાર્યવાહીમાં કરી શકે છે. જો કે અવલોકન ઓબિટર હતું છતાં અમે તેને સાચું માનીએ છીએ. આ સંદર્ભમાં આપણે રામજીભાઈ કાલિદાસ વિરૂદ્ધ આઈ. જી. દેસાઈ, (૧૯૭૧) ૮૦ આઈટીઆર ૭૨૧ (ગુજ) માં સામાવાળાઓ દ્વારા આધાર રાખવામાં આવેલ ગુજરાત હાઈકોર્ટના નિર્ણયનો સંદર્ભ આપવો જોઈએ. તે કેસમાં એવું ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે નિયમ ૧૧૨એ, જે જોગવાઈ કરે છે કે કલમ ૧૩૨ (૫) હેઠળની તપાસના સંદર્ભમાં કારણ દર્શાવક નોટિસ જમીની તારીખથી ૧૫ દિવસની અંદર કરવાની રહેશે, તે ફરજિયાત છે અને જો તેમ કરવામાં ન આવે તો કલમ ૧૩૨ (૫) હેઠળ કોઈ આદેશ પસાર કરી શકાય નહીં. મહેસૂલ વતી ઉપસ્થિત રહેલા એડવોકેટ જનરલ દ્વારા બેન્ય સમક્ષ સ્વીકારવામાં આવ્યું હોવાનું જણાય છે કે તેઓ કલમ ૧૩૨ (૫) હેઠળ નિર્ધારિત નેવું દિવસનો સમયગાળો ફરજિયાત સમયગાળો છે તે અંગે વિવાદ કરતા નથી. તે નિર્ણય, તેથી, કલમ ૧૩૨ (૫) હેઠળ નિશ્ચિત સમયગાળો ફરજિયાત છે તે પ્રસ્તાવના માટે કોઈ સત્તાધિકારી નથી. પરંતુ જો તે હોત તો પણ નિયમ ૧૧૨એ પણ ફરજિયાત છે તે નિર્ણય સ્પષ્ટપણે ભૂલભરેલો છે. જ્યારે કલમ ૧૩૨ (૫) ઇનકમ ટેક્સ ઓફિસરને નેવું દિવસની અંદર આદેશ પસાર કરવાની મંજૂરી આપે છે ત્યારે તે સત્તા તે કલમ હેઠળ બનાવેલા નિયમ દ્વારા કોઈપણ રીતે ઘટાડી શકાતી નથી.

૭. સામાવાળાઓ વતી આ બાબતનો નિર્ણય કરવામાં કોઈ ન્યાયી (ઇકિવટેબલ) વિચારણા પ્રવેશવી જોઈએ નહીં તેવી દલીલ કરવા માટે સંખ્યાબંધ નિર્ણયો પર આધાર રાખવામાં આવ્યો હતો. કેપ બ્રાન્ડી સિન્ડિકેટ વિ. ઇનલેન્ડ રેવેન્યુ કમિશનર્સ; (૧૯૨૧ ૧કેબી ૬૪ પેજ ૭૧) માં રોલેટ. જે ના અવલોકનો પર આધાર રાખવામાં આવ્યો હતો, જેનો કમિશ્નર ઓફ ઇનકમ ટેક્સ વિરૂદ્ધ એજેક્સ પ્રોડક્ટ્સ લિમિટેડ, ૫૫ આઈટીઆર

૭૪૧ પેજ ૭૪૭ = (એઆઈઆર ૧૯૬૫ એસસી ૧૩૫૮ પેજ ૧૩૬૧, ૧૩૬૨) માં મંજૂરી સાથે સંદર્ભ આપવામાં આવ્યો હતો, કે:

"કરવેરાના એક્ટમાં વ્યક્તિએ માત્ર તે જ જોવાનું હોય છે જે સ્પષ્ટપણે કહેવામાં આવ્યું છે. કોઈ ઇરાદા (ઇન્ટેન્ડમેન્ટ) માટે કોઈ જગ્યા નથી. કર વિશે કોઈ સામ્યતા (ઇક્વિટી) નથી. કર વિશે કોઈ પૂર્વધારણા નથી. કશું જ ઉમેરીને વાંચવાનું નથી, કશું જ ગર્ભિત કરવાનું નથી. માત્ર વપરાયેલી ભાષાને જ નિષ્પક્ષ રીતે જોઈ શકાય છે."

અમે નથી માનતા કે કરવેરાના કાયદાની દરેક જોગવાઈ આ નિયમ હેઠળ આવશે. કાયદાની ચોક્કસ જોગવાઈ માર્ગદર્શક (ડાયરેક્ટરી) છે કે કેમ તે પ્રશ્ન અલગ ધોરણો પર નક્કી થવા માટે આવતો નથી કારણ કે તે કરવેરાના કાયદામાં જોવા મળે છે. એવો કોઈ નિયમ નથી કે કરવેરાના કાયદામાં દરેક જોગવાઈ ફરજિયાત છે. સખત અર્થઘટન કે જ્યાં સુધી નાગરિક કાયદાના વિશિષ્ટ શબ્દો હેઠળ ન આવે ત્યાં સુધી તે કર માટે જવાબદાર બનતો નથી તે એક અલગ પ્રસ્તાવના છે. પ્રબંધ (એસ્ટોપેલ) ના સિદ્ધાંત પર વ્યક્તિ પર કર લાદી શકાય નહીં તે વિશે વધુ દલીલ સ્વીકાર્ય નથી. બંધારણની કલમ ૨૬૫ નિર્ધારિત કરે છે કે કાયદા દ્વારા અધિકૃત સિવાય કોઈ કર લાદવામાં આવશે નહીં.

૮. કલમ ૧૩૨ ના ખુલાસા ૧ અને કેટલીક અન્ય કલમોમાં આવી જ જોગવાઈ પર આધાર રાખીને પણ દલીલ કરવામાં આવી હતી જે નિર્ધારિત કરે છે કે સમયમર્યાદાના સમયગાળાની ગણતરી કરવામાં કોઈપણ સમયગાળો કે જે દરમિયાન કોઈપણ કાર્યવાહી કોઈ કોર્ટના આદેશ અથવા મનાઈહુકમ દ્વારા સ્ટે કરવામાં આવી હોય તેને બાદ કરવામાં આવશે, કે જ્યાં એવો ઇરાદો હોય કે ઇનકમ ટેક્સ એક્ટની કોઈપણ જોગવાઈ દ્વારા નિર્ધારિત સમયમર્યાદાનો સમયગાળો સખત રીતે અમલમાં મૂકવો જોઈએ નહીં ત્યાં કાયદો પોતે જ એક વિશિષ્ટ જોગવાઈ કરે છે. ન્યાયિક પ્રક્રિયાનો આ એક સુસ્થાપિત સિદ્ધાંત છે કે જ્યાં કોઈપણ કાર્યવાહી કોઈ કોર્ટના આદેશ દ્વારા અથવા કોઈ કોર્ટ દ્વારા

જારી કરાયેલા મનાઈહુકમ દ્વારા સ્ટે કરવામાં આવે છે તે સમયગાળો કાયદા દ્વારા નિર્ધારિત સમયમર્યાદાના કોઈપણ સમયગાળાની ગણતરી કરવામાં બાદ કરવો જોઈએ. ખાસ કરીને લિમિટેશન એક્ટ ૧૯૬૩ પછી, જેની જોગવાઈઓ હવે તમામ કાર્યવાહીને લાગુ પડે છે, કલમ ૧૩૨ ના ખુલાસા ૧ જેવી જોગવાઈ નિરર્થક છે અને તેના પર કોઈ દલીલ આધારિત થઈ શકે નહીં.

૧૪. રાઈટ વિરૂદ્ધ જોન બેગનાલ એન્ડ સન્સ લિમિટેડ, (૧૯૦૦) ૨ ક્યુબી ૨૪૦ માં, વર્કમેન્સ કમ્પેન્સેશન એક્ટ, ૧૮૯૭ હેઠળ ઉદ્ભવતો એક કેસ જેમાં ઈજા પહોંચાડતા અકસ્માત બન્યાના છ મહિનાની અંદર વળતર માટેનો દાવો કરવાની જરૂર છે, તેમાં ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે: "અકસ્માત પછી તુરંત જ પક્ષકારો વચ્ચે થયેલી સમજૂતી કે વળતર ચૂકવવાની માલિક પર વૈધાનિક જવાબદારી છે, જેમાં વળતરની રકમ ભવિષ્યના સમાધાન માટે ખુદી રાખવામાં આવી છે, તે એવું પુરાવો છે જેના પર જજ અથવા લવાદ યોગ્ય રીતે શોધી શકે છે કે માલિકને એવો બચાવ રજૂ કરતા અટકાવવામાં આવે છે કે લવાદ માટેની વિનંતી અકસ્માતના છ મહિનાની અંદર ફાઈલ કરવામાં આવી ન હતી".

આ કેસમાં પક્ષકારો વચ્ચેની સમજૂતી કે ઇનકમ ટેક્સ ઓફિસર હાઈકોર્ટના આદેશના બે મહિનાની અંદર નવો આદેશ પસાર કરી શકે છે તે એક એવી સમજૂતી છે જે આ આધાર પર આગળ વધી હતી કે ઇનકમ ટેક્સ ઓફિસર પાસે નવો આદેશ પસાર કરવાનો અધિકારક્ષેત્ર હતો. આ નિર્ણયોનો સિદ્ધાંત કેઈઝ ઓન સ્ટેચ્યુટ લો (૬ઠ્ઠી આવૃત્તિ) માં પેજ ૨૬૯ પર નીચે મુજબ પણ કહેવામાં આવ્યો છે:

"સામાન્ય નિયમ તરીકે, વૈધાનિક કાર્યવાહીને અધિકૃત કરતી શરતોને કોર્ટને અધિકારક્ષેત્ર આપવા માટે અતિ આવશ્યક તરીકે ગણવામાં આવે છે. પરંતુ જો એવું જણાય કે વૈધાનિક શરતો ધારાસભા દ્વારા માત્ર દવાનો ઉપયોગ કરનાર પક્ષકારોની સુરક્ષા અથવા લાભ માટે જ દાખલ કરવામાં આવી હતી, અને તેમાં કોઈ જાહેર હિતો

સંકળાયેલા નથી, તો આવી શરતોને અતિ આવશ્યક ગણવામાં આવશે નહીં, અને કોઈપણ પક્ષ કોર્ટના અધિકારક્ષેત્રને અસર કર્યા વિના તેમને જતી (વેવ) કરી શકે છે."

કલમ ૧૩૨ (૫) માં સમયમર્યાદાના સમયગાળામાં જાહેર હિતો સંકળાયેલા હોવાનો કોઈ પ્રશ્ન નથી. તે પક્ષકારોના લાભ માટે છે."

૧૨. બીજી તરફ, સામાવાળા વતી ઉપસ્થિત વિદ્વાન સિનિયર એડવોકેટ મિ. ભટ્ટે રજૂઆત કરી હતી કે, આ કોર્ટ દ્વારા એક્ટ, ૧૯૬૧ ની કલમ ૧૫૩(૬) હેઠળ કરાયેલા રેમાન્ડ પર એસેસિંગ ઓફિસર કોઈ આદેશ પસાર કરવા માટે હકદાર બનશે નહીં. રાજેન્દર નાથ અને અન્ય વિ. કમિશ્નર ઓફ ઈનકમ ટેક્સ, દિલ્હી, (૧૯૭૯) ૧૨૦ આઈટીઆર ૧૪ (એસસી) માં રિપોર્ટ થયેલ એપેક્સ કોર્ટના નિર્ણય પર આધાર રાખવામાં આવ્યો હતો. નામદાર એપેક્સ કોર્ટે સદર નિર્ણયમાં નીચે મુજબ ઠરાવ્યું હતું:

"૧૦. કેસ સાથે સમગ્ર દરમિયાન આ આધાર પર વ્યવહાર કરવામાં આવ્યો છે કે જો એક્ટની કલમ ૧૫૩ (૩) (ii) લાગુ પડે છે, અને તેના દ્વારા સમયમર્યાદાનો અવરોધ દૂર થાય છે, તો એક્ટની કલમ ૧૪૭ (એ) હેઠળ આકારણીઓ કરવામાં આવી છે તે મહત્વહીન છે. પ્રશ્ન, તેથી, એ છે કે શું કલમ ૧૫૩ (૩) (ii) નો આશ્રય લઈ શકાય. કરદાતાઓ વતી એવી દલીલ કરવામાં આવી નથી કે તેઓ એક્ટની કલમ ૧૫૩ (૩) (ii) માં "કોઈપણ વ્યક્તિ"માં આવરી લેવાયેલા નથી. માત્ર એટલી જ દલીલ છે કે એપેલેટ આસિસ્ટન્ટ કમિશનરના આદેશમાં એક્ટની કલમ ૧૫૩ (૩) (ii) ના અર્થમાં કોઈ "નિષ્કર્ષ" અથવા "સૂચના" નથી જેના પરિણામે અથવા જેને અમલમાં મૂકવા માટે આક્ષેપિત આકારણીઓ કરવામાં આવી છે.

૧૧. "નિષ્કર્ષ" અને "સૂચના" અર્થમાં મર્યાદિત છે. આકારણીમાંથી ઉદ્ભવતી અપીલ,

રિવિઝન અથવા રેફરન્સમાં આપવામાં આવેલ નિષ્કર્ષ એ ચોક્કસ કેસના નિકાલ માટે જરૂરી નિષ્કર્ષ હોવો જોઈએ, એટલે કે, ચોક્કસ કરદાતાના સંદર્ભમાં અને ચોક્કસ આકારણી વર્ષના સંબંધમાં. જરૂરી નિષ્કર્ષ બનવા માટે, તે કેસના નિકાલમાં સીધી રીતે સંકળાયેલ હોવો જોઈએ. અમુક કેસોમાં એ શક્ય છે કે એ ના સંદર્ભમાં નિષ્કર્ષ આપવા માટે, બી ના સંદર્ભમાં નિષ્કર્ષ આપવો જરૂરી બની શકે છે. ઉદાહરણ તરીકે, જ્યાં હકીકતો દર્શાવે છે કે આવક એ અથવા બી ની હોઈ શકે છે અને અન્ય કોઈની નહીં, ત્યાં એક નિષ્કર્ષ કે તે બી ની છે અથવા બી ની નથી તે આ પ્રશ્નનો નિર્ણાયક બનશે કે તેને એ ની આવક તરીકે કરપાત્ર કરી શકાય કે કેમ. બી ને લગતો નિષ્કર્ષ એ ને લગતા આખરી નિષ્કર્ષ સુધી પહોંચવાની પ્રક્રિયામાં એક પગલા તરીકે ઘનિષ્ઠ રીતે સંકળાયેલો છે. જો, જો કે, એ ની જવાબદારી અંગેનો નિષ્કર્ષ બી ના સંદર્ભમાં નિષ્કર્ષની જરૂરિયાત વિના સીધી રીતે પહોંચી શકાય તેમ હોય, તો બી ના સંદર્ભમાં કરવામાં આવેલ નિષ્કર્ષ માત્ર એક પ્રાસંગિક નિષ્કર્ષ છે. તે એ ને લગતા કેસના નિકાલ માટે જરૂરી નિષ્કર્ષ નથી. જ્યારે પ્રશ્ન એ હોય કે તપાસ હેઠળની આવક વિચારણા હેઠળના આકારણી વર્ષમાં કે અન્ય કોઈ આકારણી વર્ષમાં કરપાત્ર છે કે કેમ ત્યારે પણ આ જ સિદ્ધાંતો લાગુ પડતા જણાય છે. એક્ટની કલમ ૧૫૩ (૩) (ii) માં "સૂચના" સંબંધે, હવે તે સુસ્થાપિત છે કે જો તે સત્તાધિકારી અથવા કોર્ટ સમક્ષના કેસના નિકાલ માટે જરૂરી સ્પષ્ટ સૂચના હોવી જોઈએ. તે એવી સૂચના પણ હોવી જોઈએ જે આપવા માટે સત્તાધિકારી અથવા કોર્ટ તેની સમક્ષના કેસનો નિર્ણય કરતી વખતે સશક્ત હોય. એક્ટની કલમ ૧૫૩ (૩) (ii) માં "નિષ્કર્ષ" અને "સૂચના" તદ્દનુસાર સીમિત હોવા જોઈએ. કલમ ૧૫૩ (૩) (ii) એ સત્તાધિકારી અથવા કોર્ટના અધિકારક્ષેત્રને વિસ્તારતી જોગવાઈ નથી. તે એક એવી જોગવાઈ છે જે માત્ર કલમ ૧૪૩ અથવા કલમ ૧૪૪ અથવા કલમ ૧૪૭ હેઠળ એસેસમેન્ટ ઓર્ડર કરવા માટે સમયમર્યાદાનો અવરોધ દૂર કરે છે. ઇનકમ ટેક્સ ઓફિસર, એ-વોર્ડ, સીતાપુર વિરૂદ્ધ મુરલીધર ભગવાન દાસ (૧૯૬૪) પર આઈટીઆર ૩૩૫

(એસસી) અને એન. કેટી. શિવલિંગમ ચેટ્ટિયાર વિરૂદ્ધ કમિશ્નર ઓફ ઇનકમ ટેક્સ મદ્રાસ (૧૯૬૭) ૬૬ આઈટીઆર ૫૮૬ (એસસી). ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા ઘડવામાં આવેલ પ્રશ્ન એ મુદ્દો ઉઠાવે છે કે શું એપેલેટ આસિસ્ટન્ટ કમિશનર કલમ ૧૪૭ (૧) ની જોગવાઈઓને એક્ટની કલમ ૧૫૩ (૩) (ii) ની જોગવાઈઓમાં રૂપાંતરિત કરી શકે છે. માત્ર સમયમર્યાદા સાથે કામ કરતી કલમ ૧૫૩ (૩) (ii) ને ધ્યાનમાં લેતા, મુદ્દાની સુસંગતતા અથવા વૈધતાની પ્રશંસા કરવી સહેલી નથી.

૧૨. વર્તમાન કેસમાં, એપેલેટ આસિસ્ટન્ટ કમિશનરે શોધી કાઢ્યું હતું કે બે મકાનોના બાંધકામનો ખર્ચ ભાગીદારી પેઢી દ્વારા ભોગવવામાં આવ્યો ન હતો. પેઢીએ માત્ર વ્યક્તિગત ચાર સહ-માલિકોને નાણાં ધીર્યા હતા, જેમના પેઢીના ચોપડામાંના અંગત ખાતા તે મુજબ ઉધારવામાં આવ્યા હતા. સામગ્રી પર એપેલેટ આસિસ્ટન્ટ કમિશનરે ઠરાવ્યું કે ભાગીદારી મિલકતની માલિક ન હતી અને પરિણામે બાંધકામના જાહેર કરાયેલા ખર્ચ પરના કોઈપણ વધારાને પેઢીની આકારણીમાં ઉમેરી શકાય નહીં. જે રેકૉર્ડ કરવામાં આવ્યું છે તે બધું જ નિષ્કર્ષ છે કે ભાગીદારી પેઢી મિલકતોની માલિક નથી. તે સાચું છે કે નિષ્કર્ષ આ આધાર પર આગળ વધે છે કે ચાર સહ-માલિકોના ખાતામાં ખર્ચ ઉધારવામાં આવ્યો છે. પરંતુ તેનો અર્થ એ નથી, વધુ કશાય વિના, કે બાંધકામના જાહેર કરાયેલા ખર્ચ પરનો વધારો કરદાતાઓની છૂપી આવક છે. વધારો તેમની વ્યક્તિગત આવકનું પ્રતિનિધિત્વ કરે છે તેવા નિષ્કર્ષ માટે યોગ્ય તપાસની જરૂર છે અને તે હેતુ માટે કરદાતાઓને સાંભળવાની તક આપવાની જરૂર છે. ખરેખર, હવે કલમ ૧૫૩ (૩) ના ખુલાસા ૩ દ્વારા સ્પષ્ટપણે તેની જરૂરિયાત છે. ખુલાસા ૩ માં "અન્ય વ્યક્તિઓ" માં આ કોર્ટ દ્વારા મુરલીધર ભગવાન દાસ (સુપ્રા) માં સમજાવવામાં આવેલા અર્થમાં જે વ્યક્તિના કેસમાં આદેશ કરવામાં આવ્યો છે તેની સાથે ઘનિષ્ઠ રીતે જોડાયેલી વ્યક્તિઓનો સમાવેશ થશે. પેઢીના ભાગીદારો પાસેથી પેઢી દ્વારા રસીદના સ્ત્રોતની

સ્પષ્ટતા માંગવામાં આવે તે એક વાત છે, અને અલગ વ્યક્તિઓ તરીકે તેમના દ્વારા પ્રાપ્ત થયેલી રકમના સ્ત્રોતની સ્પષ્ટતા તેમના વ્યક્તિગત હોદ્દામાં માંગવામાં આવે તે સાવ અલગ વાત છે. આવી તક પૂરી પાડવા પર કરદાતાઓ માટે એ દર્શાવવાનું ખુલ્લું રહ્યું હોત કે બાંધકામના જાહેર કરાયેલા ખર્ચ પર કથિત વધારો કોઈ કરપાત્ર આવક બનાવતો નથી. ખુલાસા ૩ માં પરિકલ્પિત નિષ્કર્ષ, તે નોંધવામાં આવશે, એવો નિષ્કર્ષ છે કે રકમ અન્ય વ્યક્તિની આવકનું પ્રતિનિધિત્વ કરે છે. અમે એવું ઠરાવવામાં અસમર્થ છીએ કે એપેલેટ આસિસ્ટન્ટ કમિશનરના અવલોકનને કરદાતાઓના સંદર્ભમાં આવા નિષ્કર્ષ તરીકે વર્ણવી શકાય.

૧૩. એવું કહેવું પણ શક્ય નથી કે એપેલેટ આસિસ્ટન્ટ કમિશનરના આદેશમાં એવી સૂચના છે કે વધારાની આકારણી સહ-માલિકોના હાથમાં થવી જોઈએ. એક્ટની કલમ ૧૫૩ (૩) (ii) ના હેતુઓ માટે "સૂચના" શું છે તેની ચર્ચા થઈ ચૂકી છે. કોઈપણ સંજોગોમાં, તે ગમે તેટલું હોઈ શકે, તેની ખુદની શરતો પર જ એવું અવલોકન કે ઇનકમ ટેક્સ ઓફિસર સહ-માલિકોના હાથમાં વધારાની આકારણી કરવા માટે "કાર્યવાહી કરવા માટે મુક્ત છે" તેને "સૂચના" તરીકે વર્ણવી શકાય નહીં. વૈધાનિક સત્તાધિકારી દ્વારા આપવામાં આવતી સૂચના એ સકારાત્મક પાલનની જરૂરિયાતવાળા આદેશના સ્વરૂપમાં હોય છે. જ્યારે તે ઇનકમ ટેક્સ ઓફિસરના વિકલ્પ અને વિવેકબુદ્ધિ પર છોડી દેવામાં આવે છે કે કાર્યવાહી કરવી કે નહીં, ત્યારે તેને, અમારા અભિપ્રાય મુજબ, સૂચના તરીકે વર્ણવી શકાય નહીં.

૧૪. તેથી, અમારા ચૂકાદામાં એપેલેટ આસિસ્ટન્ટ કમિશનરના આદેશમાં ઇનકમ ટેક્સ એક્ટની કલમ ૧૫૩ (૩) (ii) ના અર્થમાં ના તો નિષ્કર્ષ છે ના તો સૂચના છે જેના પરિણામે અથવા જેને અમલમાં મૂકવા માટે આદેશિત આકારણી કાર્યવાહી હાથ ધરવામાં

આવી હોવાનું કહી શકાય.

૧૫. મહેસૂલ દ્વારા કમિશ્નર ઓફ આઈ. ટી. આંધ્રપ્રદેશ વિરૂદ્ધ વક્ટે પુલેયા એન્ડ કો. (૧૯૭૩) ૮૯ આઈટીઆર ૨૪૦ (એસસી) પર આધાર રાખવામાં આવ્યો હતો. તે કેસમાં, એપેલેટ આસિસ્ટન્ટ કમિશનર સમક્ષ બે અપીલો હતી, પેઢી દ્વારા એક અપીલ અને પેઢીના ભાગીદાર પુલેયા દ્વારા તેમના વ્યક્તિગત હોદ્દામાં ફાઇલ કરાયેલી બીજી અપીલ. પ્રશ્ન એ હતો કે વ્યવસાય પેઢીનો વ્યવસાય હતો કે પુલેયાનો. પેઢીની અપીલ તેમજ પુલેયાની અપીલનો નિર્ણય કરવા માટે, એપેલેટ આસિસ્ટન્ટ કમિશનરે નિર્ણય કરવાનો હતો કે વ્યવસાય પેઢીનો હતો કે પુલેયાનો. એવા નિષ્કર્ષમાં કે વ્યવસાય પેઢીનો હતો અને પુલેયાનો નહીં, એપેલેટ આસિસ્ટન્ટ કમિશનરે અનિવાર્યપણે એવી બાબતમાં તપાસ કરવી પડી હતી જેણે બંને અપીલોના વિષયવસ્તુને આવરી લીધી હતી.

૧૬. આ સંજોગોમાં, હાઈકોર્ટથી અલગ પડીને, અમે ઠરાવીએ છીએ કે ઇનકમ ટેક્સ એક્ટની કલમ ૧૫૩ (૩) (ii) ની જોગવાઈઓ ત્વરિત કેસને લાગુ પડતી નથી. પ્રશ્નનો જવાબ કરદાતાઓની તરફેણમાં અને મહેસૂલની વિરૂદ્ધમાં આપવામાં આવે છે.

૧૭. હાઈકોર્ટે તેના અભિપ્રાય માટે ઘડવામાં આવેલા પ્રથમ પ્રશ્નમાં પ્રવેશ કર્યો ન હતો, એટલે કે, શું આકારણી વર્ષો ૧૯૫૫૫૬ અને ૧૯૫૬૫૭ માટે ઇનકમ ટેક્સ એક્ટની કલમ ૧૪૭ (a) ની જોગવાઈઓ લાગુ પડે છે. પક્ષકારો દ્વારા સંમતિ આપવામાં આવી છે કે જો એક્ટની કલમ ૧૫૩ (૩) (ii) નો આશ્રય મહેસૂલ દ્વારા લઈ શકાય નહીં, તો ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા ઘડવામાં આવેલા પ્રથમ પ્રશ્નનો નિર્ણય કરવો જરૂરી છે. એક્ટની કલમ ૧૫૩ (૩) (ii) ના ઉપયોગ પર અમારા દ્વારા વ્યક્ત કરાયેલા અભિપ્રાયને ધ્યાનમાં રાખીને, પ્રથમ પ્રશ્ન પર તેના અભિપ્રાય માટે કેસ હાઈકોર્ટમાં પરત જવો જોઈએ.

૧૮. અપીલો મંજૂર કરવામાં આવે છે, આકારણી વર્ષો ૧૯૫૫૫૬ અને ૧૯૫૬૫૭ માટે વિવિધ કરદાતાઓના કેસોને સંચાલિત કરતો હાઇકોર્ટનો તારીખ સપ્ટેમ્બર ૧૭, ૧૯૭૧ નો ચૂકાદો બાજુ પર મૂકવામાં આવે છે. ઇનકમ ટેક્સ એક્ટ, ૧૯૬૧ ની કલમ ૧૫૩ (૩) (ii) ની જોગવાઈઓ ત્વરિત કેસને લાગુ પડતી નથી. તે મુજબ, બીજા પ્રશ્નનો જવાબ કરદાતાઓની તરફેણમાં અને મહેસૂલની વિરૂદ્ધમાં આપવામાં આવે છે. ઇનકમ ટેક્સ એપેલેટ ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા ઘડવામાં આવેલા પ્રથમ પ્રશ્ન પર તેના અભિપ્રાય માટે કેસો હાઇકોર્ટમાં રેમાન્ડ કરવામાં આવે છે. કરદાતાઓ આ અપીલોના તેમના ખર્ચ માટે હકદાર છે."

૧૩. મુદ્દાને સમજવા માટે, એક્ટની કલમ ૧૫૩(૬) ની જોગવાઈઓનો સંદર્ભ આપવો યોગ્ય રહેશે, જે આ પ્રમાણે છે:

"આકારણી, પુનઃઆકારણી અને પુનઃગણતરી પૂર્ણ કરવા માટેની સમયમર્યાદા.

૧૫૩. (૬) ઉપ-કલમો (૧) અને (૨) માં સમાવિષ્ટ કશું પણ આકારણી, પુનઃઆકારણી અને પુનઃગણતરીના નીચેના વર્ગોને લાગુ પડશે નહીં જે ઉપ-કલમો (૩) અને (૫) ની જોગવાઈઓને આધીન રહીને પૂર્ણ કરી શકાશે--

(i) જ્યાં કરદાતા અથવા કોઈપણ વ્યક્તિ પર આકારણી, પુનઃઆકારણી અથવા પુનઃગણતરી કલમ ૨૫૦, કલમ ૨૫૪, કલમ ૨૬૦, કલમ ૨૬૨, કલમ ૨૬૩, અથવા કલમ ૨૬૪ હેઠળના આદેશમાં અથવા આ એક્ટ હેઠળ અપીલ અથવા રેફરન્સ સિવાયની કાર્યવાહીમાં કોઈ કોર્ટના આદેશમાં સમાવિષ્ટ કોઈપણ નિષ્કર્ષ અથવા સૂચનાના પરિણામે અથવા તેને અમલમાં મૂકવા માટે કરવામાં આવે છે, પ્રિન્સિપલ કમિશ્નર અથવા કમિશ્નર દ્વારા, જેમ કે કેસ હોઈ શકે, આવો આદેશ જે મહિનામાં પ્રાપ્ત થાય અથવા પસાર થાય તે મહિનાના અંતથી બાર મહિના પૂરા થતા પહેલા અથવા તેના રોજ; અથવા

(ii) જ્યાં, કોઈ પેઢીના કેસમાં, કલમ ૧૪૭ હેઠળ પેઢી પર કરાયેલી આકારણીના પરિણામે પેઢીના ભાગીદાર પર આકારણી કરવામાં આવે છે, પેઢીના કેસમાં એસેસમેન્ટ ઓર્ડર જે મહિનામાં પસાર થાય તે મહિનાના અંતથી બાર મહિના પૂરા થતા પહેલા અથવા તેના રોજ."

૧૪. એક્ટ, ૧૯૬૧ ની કલમ ૧૫૩(૬)(i) ની ઉપરોક્ત જોગવાઈના અવલોકન પર જે ઉપ-કલમ ૧ અને ઉપ-કલમ ૨ માં શું સમાવિષ્ટ છે તે ધ્યાનમાં લીધા વિના આકારણી, પુનઃઆકારણી અથવા પુનઃગણતરીને લાગુ પડે છે, જે આકારણી વગેરે માટે ઉપ-કલમ ૩ અને ઉપ-કલમ ૫ ની જોગવાઈને આધીન રહીને આવો આદેશ જે મહિનામાં પ્રાપ્ત થાય અથવા પસાર થાય, જેમ કે કેસ હોઈ શકે, તે મહિનાના અંતથી બાર મહિના પૂરા થતા પહેલાં કાર્યવાહીમાં કોઈપણ કોર્ટના આદેશમાંના કોઈપણ નિષ્કર્ષ અથવા સૂચનાને અમલમાં મૂકવા માટે પૂર્ણ કરવા માટે છે. તેથી, પ્રશ્ન એ ઊભો થાય છે કે શું એસેસિંગ ઓફિસર આ કોર્ટ દ્વારા આ મામલો એસેસિંગ ઓફિસરને પરત મોકલતો આદેશ જે મહિનામાં પસાર થાય તે મહિનાના અંતથી બાર મહિના પૂરા થતા પહેલા આકારણી પૂર્ણ કરવા સક્ષમ બનશે કે નહીં.

૧૫. અરજદારના જણાવ્યા મુજબ, આ કોર્ટ દ્વારા રેમાન્ડ ઓર્ડર પસાર કરાયા પછી એસેસિંગ ઓફિસરને આકારણી પૂર્ણ કરવા માટે બાર મહિનાનો સમયગાળો મળશે, જ્યારે, વિદ્વતાપૂર્ણ સિનિયર કાઉન્સેલ મિ. ભટ્ટના જણાવ્યા મુજબ, એસેસિંગ ઓફિસર આકારણી પૂર્ણ કરવા સક્ષમ બનશે નહીં, કારણ કે તે ૩૧.૧૨.૨૦૧૯ ના રોજ એક્ટ, ૧૯૬૧ ની કલમ ૧૫૩(૧) ની જોગવાઈના ગુણ બળે સમયબારિત થઈ ગઈ છે અને તેમને એક્ટ, ૧૯૬૧ ની કલમ ૧૫૩(૬)(i) હેઠળ આકારણી પૂર્ણ કરવા માટે સમયનો

વધારો મળશે નહીં.

૧૬. ટી.એમ. કૌસાલી વિ. સિક્સથ ઇનકમ ટેક્સ ઓફિસર, (૧૯૮૫) ૧૫૫ આઈટીઆર ૭૩૯ (કર.) માં રિપોર્ટ થયેલ કેસમાં કર્ણાટક હાઇકોર્ટે એક્ટ, ૧૯૬૧ ની કલમ ૧૫૩(૩)(૨) પર વિચારણા કરવાની તક મેળવી હતી, કારણ કે તે તે સુસંગત સમયગાળા માટે અસ્તિત્વમાં હતી જે આજની તારીખે એક્ટ, ૧૯૬૧ ની કલમ ૧૫૩(૬) ને સમકક્ષ હતી. કર્ણાટક હાઇકોર્ટે એડિશનલ સીઆઈટી વિરૂદ્ધ ન્યુ જહાંગીર વકીલ મિલ્સ કંપની લિમિટેડ, (૧૯૭૯) ૧૧૭ આઈટીઆર ૮૪૯ માં રિપોર્ટ થયેલ આ કોર્ટના નિર્ણય પર વિચારણા કર્યા પછી ઠરાવ્યું કે તે સંબંધિત સમયે અસ્તિત્વમાં રહેલી એક્ટ, ૧૯૬૧ ની કલમ ૧૫૩(૩)(ii) ને ધ્યાનમાં લેતા કાર્યવાહી સમયમર્યાદા દ્વારા બાધિત થશે નહીં. કોર્ટે નીચે મુજબ ઠરાવ્યું હતું:

"બંને પક્ષો એ વાતનો વિવાદ કરતા નથી કે જો એક્ટની કલમ ૧૫૩(૩) (ii) લાગુ પડતી નથી, તો આક્ષેપિત નોટિસો સમયબારિત છે અને, તેથી, એકમાત્ર પ્રશ્ન જે સમીક્ષાત્મક તપાસની માંગ કરે છે તે એક્ટની કલમ ૧૫૩(૩)(ii) નો સાચો અવકાશ અને વિસ્તાર છે. ઓક્ટોબર ૬, ૧૯૬૪ ના રોજ અમલમાં આવેલા ડાયરેક્ટ ટેક્સિસ (એમેન્ડમેન્ટ) એક્ટ ઓફ ૧૯૬૪ દ્વારા સુધારેલ તે કલમ જે ભૌતિક છે, તે આ પ્રમાણે વંચાય છે:

"૧૫૩. (૩) ઉપ-કલમો (૧) અને (૨) ની જોગવાઈઓ આકારણીઓ, પુનઃઆકારણીઓ અને પુનઃગણતરીઓના નીચેના વર્ગોને લાગુ પડશે નહીં જે ઉપ-કલમ (૨એ) ની જોગવાઈઓને આધીન રહીને કોઈપણ સમયે પૂર્ણ કરી શકાશે—...

(ii) જ્યાં કરદાતા અથવા કોઈપણ વ્યક્તિ પર આકારણી, પુનઃઆકારણી અથવા પુનઃગણતરી કલમ ૨૫૦, ૨૫૪, ૨૬૦, ૨૬૨, ૨૬૩ અથવા ૨૬૪ હેઠળના આદેશમાં અથવા આ એક્ટ હેઠળ અપીલ અથવા રેફરન્સ સિવાયની કાર્યવાહીમાં કોઈ કોર્ટના

આદેશમાં સમાવિષ્ટ કોઈપણ નિષ્કર્ષ અથવા સૂચનાના પરિણામે અથવા તેને અમલમાં મૂકવા માટે કરવામાં આવે છે."

કલમ ૧૫૩(૩) સ્પષ્ટ શબ્દોમાં આકારણીઓને ફરીથી ખોલવા માટે સમયમર્યાદાનો અવરોધ દૂર કરે છે જેના માટે એક્ટની કલમ ૧૫૩(૧) અને (૨) હેઠળ સમયમર્યાદાના ચોક્કસ સમયગાળા નિર્ધારિત કરવામાં આવ્યા છે. શ્રી રામભદ્રન પણ આ સ્થિતિ વિશે વિવાદ કરતા નથી. પરંતુ, તેઓ દલીલ કરે છે કે "અથવા આ એક્ટ હેઠળ અપીલ અથવા રેફરન્સ સિવાયની કાર્યવાહીમાં કોઈ કોર્ટના આદેશમાં" શબ્દોને મર્યાદિત અર્થ આપવો જોઈએ અને તેને તે જ કરદાતાની તે જ આકારણી સમયગાળા માટેની કાર્યવાહી તરીકે વાંચવો જોઈએ જે હાઈકોર્ટ અથવા સુપ્રીમ કોર્ટ સમક્ષ હોય જે બંધારણ હેઠળ આકારણી સાથે વ્યવહાર કરી શકે અને જમીન સંપાદનની કાર્યવાહી જેવી અન્ય કાનૂની કાર્યવાહીમાં દરેક કોર્ટના દરેક આદેશ માટે નહીં.

મેક્સવેલ ઓન ધી ઇન્ટરપ્રીટેશન ઓફ સ્ટેચ્યુટ્સ (અગિયારમી આવૃત્તિ) કાયદાના અર્થઘટનના ખૂબ જ પ્રથમ સિદ્ધાંતને આ શબ્દોમાં જણાવે છે:

"કાયદો એ ધારાસભાની ઈચ્છા છે, અને અર્થઘટનનો મૂળભૂત નિયમ, જેની હેઠળ અન્ય તમામ ગૌણ છે, તે એ છે કે કાયદાને 'તે બનાવનારાઓના ઈરાદા મુજબ' સમજાવવાનો છે. જો કાયદાના શબ્દો પોતે ચોક્કસ અને અસંદિગ્ધ હોય, તો આ શબ્દોને તેમના પ્રાકૃતિક અને સામાન્ય અર્થમાં સમજાવવા સિવાય વધુ કશું જ જરૂરી નથી, આવા કેસમાં શબ્દો પોતે જ ધારાસભાના ઈરાદાને શ્રેષ્ઠ રીતે જાહેર કરે છે."

આ ખૂબ જ પ્રથમ સિદ્ધાંતને ધ્યાનમાં રાખીને, એક્ટની કલમ ૧૫૩(૩)(ii) ના સાચા અવકાશ અને વિસ્તારને સુનિશ્ચિત કરવો જરૂરી છે.

એક્ટની કલમો ૧૫૦ અને ૧૫૩(૩)(ii) ની ભાષા, જે સમાન પણ નથી, બે સાવ અલગ પરિસ્થિતિઓને સંચાલિત કરે છે. બે જોગવાઈઓ એક જ પરિસ્થિતિને સંચાલિત કરતી નથી. જ્યારે એક્ટની કલમ ૧૫૦, કન્સોલિડેટેડ કોફી લિમિટેડના કેસમાં મારા

દ્વારા સમજાવ્યા મુજબ, સમયમર્યાદાના કોઈપણ સમયગાળા વિના ઉપરી સત્તાધિકારીઓ અને ઉપરી કોર્ટો દ્વારા કરવામાં આવેલા આદેશોને અમલમાં મૂકવાનો આશય ધરાવે છે, ત્યારે એક્ટની કલમ ૧૫૩(૩) તે જ હેતુ પ્રાપ્ત કરવા માટે ઘડવામાં આવી નથી. આ દ્રષ્ટિકોણમાં, એક્ટની કલમ ૧૫૦ પર મૂકવામાં આવેલા અર્થઘટનને એક્ટની કલમ ૧૫૩(૩) પર કાયદેસર રીતે મૂકી શકાય નહીં.

એક્ટની કલમ ૧૫૩(૩)(ii) નો પ્રથમ ભાગ કલમો ૨૫૦, ૨૫૪, ૨૬૦, ૨૬૨, ૨૬૩ અને ૨૬૪ હેઠળ કરાયેલા આદેશમાં સમાવિષ્ટ નિષ્કર્ષ અથવા સૂચના સાથે વ્યવહાર કરે છે. જ્યારે આમાંની કોઈપણ કલમ હેઠળ આદેશ કરવામાં આવે ત્યારે અને ત્યારે જ કલમ ૧૫૩ ના ઉપ-વિભાગ (૩) ની કલમ (ii) નો પ્રથમ ભાગ કાર્ય કરે છે. એક્ટની કલમ ૧૫૩(૩) નો આશ્રય લેવા માટે આમાંથી કોઈપણ કલમ હેઠળ કોઈ આદેશ કરવામાં આવ્યો નથી, તે વિવાદમાં પણ નથી.

પરંતુ, એક્ટની કલમ ૧૫૩ ના ઉપ-વિભાગ (૩) ની કલમ (ii) ના બીજા ભાગમાં, વપરાયેલા શબ્દો છે "આ એક્ટ હેઠળ અપીલ અથવા રેફરન્સ સિવાયની કાર્યવાહીમાં કોઈ કોર્ટનો આદેશ". "કોઈ કોર્ટનો આદેશ" એટલે દેશની કોઈપણ અને દરેક કોર્ટનો આદેશ. દેશમાં કોર્ટનો હોદ્દો અને સ્થિતિ નિર્ણાયક નથી. આ જોગવાઈ પૂરી પાડે છે તે અલ્લો એ છે કે તે એક કોર્ટ હોવી જોઈએ અને કોર્ટનો આદેશ હોવો જોઈએ. કોર્ટની પ્રકૃતિ અને કોર્ટ દ્વારા કરવામાં આવેલા આદેશની પ્રકૃતિને કોઈ સુસંગતતા નથી. જો કોર્ટનો આદેશ હોય, તેની સ્થિતિ ગમે તે હોય, તો સમયમર્યાદાનો અવરોધ આપમેળે દૂર થઈ જાય છે. અન્ય કોઈ અર્થઘટનનો સ્વીકાર, અને તેમાંય આ શબ્દો પર શ્રી રામભદ્રન દ્વારા સૂચવેલ અર્થઘટન, વાસ્તવમાં અર્થઘટનના બહાના હેઠળ કાયદા ઘડવામાં પરિણમશે, જે અસ્વીકાર્ય છે. કલમ ૧૫૩(૩) એ ચાર્જિંગ સેક્શન નથી પરંતુ માત્ર એક મશીનરી જોગવાઈ છે. તે સુસ્થાપિત છે કે મશીનરી જોગવાઈઓનું ઉદારતાથી અર્થઘટન થવું જોઈએ. આ સિદ્ધાંત લાગુ કરતાં, તેમજ કાયદાના અર્થઘટનના પ્રથમ સિદ્ધાંતને પણ લાગુ

કરતાં, એટલે કે, કાયદાને તે બનાવનારાઓના ઈરાદા મુજબ સમજાવવાનો છે, શ્રી રામભદ્રન દ્વારા સૂચવેલ અર્થઘટનને મંજૂર કરવું શક્ય નથી.

ન્યુ જહાંગીર વકીલ મિલ્સના કેસ [૧૯૭૯] ૧૧૭ આઈટીઆર ૮૪૯ માં, ગુજરાત હાઈકોર્ટે, સમાન પ્રશ્નની તપાસ કરતી વખતે, આ પ્રમાણે વ્યક્ત કર્યું છે (પેજ ૮૫૭) :

"તે સ્પષ્ટ છે કે એકવાર ન્યાયિક કાર્યવાહીમાં વળતરની રકમ આખરી રીતે નક્કી થઈ જાય પછી, તે નિષ્કર્ષનો અમલ કબજો લેવામાં આવ્યો હતો તે વર્ષના સંદર્ભમાં આપવો પડશે અને ત્યારથી એવું હોવાથી, કલમ ૧૫૩(૩)(ii) ના ગુણ બળે, સમયમર્યાદાનો પ્રશ્ન વિચારણા માટે ઊભો થશે નહીં. તે પ્રથમ દ્રષ્ટિએ દ્રષ્ટિકોણ છે જે વર્તમાન તબક્કે અમને જણાય છે."

શ્રી રામભદ્રન દલીલ કરે છે કે ગુજરાત હાઈકોર્ટના તેમના લોર્ડશિપ દ્વારા કોઈપણ ચર્ચા અને કારણો વિના કરવામાં આવેલ આ કથન, આ કોર્ટ સમક્ષ ઉદ્ભવેલા કેસનો નિર્ણય કરવા માટે જરૂરી ન હતું. જો શ્રી રામભદ્રન સબમિશનમાં સાચા છે એવું માની લઈએ તો પણ, તે કિસ્સામાં પણ, ઉપરોક્ત નિષ્કર્ષ મારા દ્વારા વ્યક્ત કરાયેલા દ્રષ્ટિકોણ સાથે મેળ ખાય છે. આદર સાથે, હું ન્યુ જહાંગીર વકીલ મિલ્સના કેસમાં તેમના લોર્ડશિપ દ્વારા વ્યક્ત કરાયેલા દ્રષ્ટિકોણ સાથે સંપૂર્ણ રીતે સહમત છું.

ઉપરોક્ત ચર્ચા પરથી, એવું ફલિત થાય છે કે આક્ષેપિત નોટિસોને એક્ટની કલમ ૧૪૭(બી) અને કલમ ૧૫૩(૩)(ii) હેઠળ વૈધ રીતે જારી કરાયેલી તરીકે માન્ય રાખવાની રહેશે."

૧૭. આમ, કોઈપણ કોર્ટના આદેશનો અર્થ દેશની કોઈપણ અને દરેક કોર્ટનો આદેશ થાય છે. દેશમાં કોર્ટની સ્થિતિનો હોદ્દો નિર્ણાયક નથી. એક્ટની કલમ ૧૫૩(૬) માં જોગવાઈ કર્યા મુજબ, એક કોર્ટ હોવી જોઈએ, અને કોર્ટનો આદેશ હોવો જોઈએ. તેથી, જ્યારે આ કોર્ટ મામલો રેમાન્ડ કરે છે, ત્યારે તે કોર્ટનો આદેશ છે જે એસેસિંગ ઓફિસર

દ્વારા બીજા બાર મહિના માટે આકારણી પૂર્ણ કરવા માટેની સમયમર્યાદાને લંબાવશે. આ કોર્ટે ન્યુ જર્સી વકીલ મિલ્સ કો. લિમિટેડ (સુપ્રા) ના કેસમાં એક્ટની કલમ ૧૫૩(૩) (ii) ની જોગવાઈઓ સાથે વ્યવહાર કરતી વખતે નીચે મુજબ ઠરાવ્યું હતું:

"કલમ ૧૫૩ ના ઉપ-વિભાગ (૧) હેઠળ, તે ઉપ-વિભાગમાં પૂરા પાડવામાં આવેલા વિવિધ સમયગાળા પૂરા થયા પછી કોઈપણ સમયે કલમ ૧૪૩ અથવા કલમ ૧૪૪ હેઠળ આકારણીનો કોઈ આદેશ કરવામાં આવશે નહીં. ઉપ-વિભાગ (૨) હેઠળ, કલમ ૧૫૩ ના ઉપ-વિભાગ (૨) માં ઉલ્લેખિત સમયગાળા પછી કલમ ૧૪૭ હેઠળ કરદાતા, પુનઃઆકારણી કે પુનઃગણતરીનો કોઈ આદેશ કરવામાં આવશે નહીં. કલમ ૧૫૩ ના ઉપ-વિભાગ (૩) હેઠળ, એવી જોગવાઈ કરવામાં આવી છે કે ઉપ-વિભાગો (૧) અને (૨) ની જોગવાઈઓ આકારણીઓ, પુનઃઆકારણીઓ અને પુનઃગણતરીઓના નીચેના વર્ગોને લાગુ પડશે નહીં જે કોઈપણ સમયે પૂર્ણ થઈ શકે છે... (ii) જ્યાં કરદાતા અથવા કોઈપણ વ્યક્તિ પર આકારણી, પુનઃઆકારણી અથવા પુનઃગણતરી કોઈ આદેશમાં સમાવિષ્ટ કોઈપણ નિષ્કર્ષ અથવા સૂચનાના પરિણામે અથવા તેને અમલમાં મૂકવા માટે કરવામાં આવે છે,.... અથવા આ એક્ટ હેઠળ અપીલ અથવા રેફરન્સ સિવાયની કાર્યવાહીમાં કોઈ કોર્ટના આદેશમાં. તે સ્પષ્ટ છે કે એકવાર ન્યાયિક કાર્યવાહીમાં વળતરની રકમ આખરી રીતે નક્કી થઈ જાય પછી, તે નિષ્કર્ષનો અમલ કબ્જો લેવામાં આવ્યો હતો તે વર્ષના સંદર્ભમાં આપવો પડશે અને ત્યારથી એવું હોવાથી, કલમ ૧૫૩(૩)(ii) ના ગુણ બળે, સમયમર્યાદાનો પ્રશ્ન વિચારણા માટે ઊભો થશે નહીં. તે પ્રથમ દ્રષ્ટિએ (પ્રામા ફેસી) દ્રષ્ટિકોણ છે જે વર્તમાન તબક્કે અમને જણાય છે. આ પ્રથમ દ્રષ્ટિએ દ્રષ્ટિકોણને ધ્યાનમાં રાખીને, ઇનકમ ટેક્સ સત્તાધિકારીઓ સામે સમયમર્યાદાના અવરોધને કામ કરતો અટકાવવા અથવા બચાવવા માટે કોઈ સૂચના આપવી જરૂરી નથી જેમ કે તેમના દ્વારા આશંકા સેવવામાં આવી છે. આ સંજોગોમાં, વૈકલ્પિક ઉપાય મેળવવા માટે જે સૂચનાઓ માંગવામાં આવી હતી તે જરાય જરૂરી નથી.

આ સંજોગોમાં, ટ્રિબ્યુનલે સૂચનાઓ આપવાનો ઇનકાર કરવામાં યોગ્ય કર્યું હતું. ૧૯૭૮ ના રેફરન્સ નંબર ૧૨૪ માં પ્રશ્નનો જવાબ, તેથી, હકારાત્મક આપવો જ જોઈએ, એટલે કે, કરદાતાની તરફેણમાં અને મહેસૂલની વિરૂદ્ધમાં."

૧૮. કાયદાના ઉપરોક્ત મંતવ્યને ધ્યાનમાં રાખીને, મહેસૂલ વતી મજબૂત રીતે કરવામાં આવેલી આ દલીલ કે એક્ટ હેઠળ અપીલ અથવા રેફરન્સ સિવાયની કાર્યવાહીમાં કોઈપણ કોર્ટનો આદેશ, જેમ કે જમીન સંપાદન બાબત હેઠળ પસાર કરાયેલ આદેશ, વગેરે, એસેસિંગ ઓફિસરને આવો આદેશ પ્રાપ્ત થાય કે પસાર થાય તે મહિનાના અંતથી બાર મહિના પૂરા થાય તે પહેલાં આકારણી, પુનઃઆકારણી, વગેરેનો આદેશ પસાર કરવા માટે સક્ષમ કરવાના હેતુ માટે જ ધ્યાનમાં લેવો જરૂરી છે તેને સ્વીકારી શકાય નહીં, કારણ કે રેમાન્ડનો આદેશ જે આ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરવામાં આવી શકે છે તે એક્ટ, ૧૯૬૧ હેઠળ અપીલ અથવા રેફરન્સ સિવાયની કાર્યવાહીમાં કોઈપણ કોર્ટનો આદેશ હશે. તેથી, ઉપરોક્ત ચર્ચાને ધ્યાનમાં રાખીને, એસેસિંગ ઓફિસર આ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરાયેલ રેમાન્ડનો આદેશ તેમને પ્રાપ્ત થાય તે મહિનાના અંતથી બાર મહિના પૂરા થાય તે પહેલાં નવો એસેસમેન્ટ ઓર્ડર પસાર કરવા માટે સક્ષમ બનશે.

૧૯. પૂર્વગામી કારણોને ધ્યાનમાં રાખીને, અરજી સફળ થાય છે અને મંજૂર કરવામાં આવે છે. આક્ષેપિત એસેસમેન્ટ ઓર્ડર ૨૬ અને બાજુ પર મૂકવામાં આવે છે અને એક્ટ, ૧૯૬૧ ની કલમ ૧૫૩(૬)(i) ની જોગવાઈઓ મુજબ આ આદેશની રિટ પ્રાપ્ત થાય તે મહિનાના અંતથી બાર મહિનાના સમયગાળાની અંદર, એસેસિંગ ઓફિસરના કબજામાં રહેલી તમામ વિગતો અને માહિતી પૂરી પાડ્યા પછી અને અરજદારોને સુનાવણીની પર્યાપ્ત તક પૂરી પાડ્યા પછી, નવો ડી-નોવો એસેસમેન્ટ ઓર્ડર પસાર કરવા માટે મામલો એસેસિંગ ઓફિસરને પરત મોકલવામાં આવે છે. એસેસમેન્ટ ઓર્ડર ૨૬ અને બાજુ

પર મૂકવામાં આવ્યો હોવાથી, સામાવાળાને અરજદારોના બેંક ખાતા પર મૂકાયેલ એટેચમેન્ટ ઉઠાવી લેવા અને અરજદારોના આવા બેંક ખાતામાંથી મેળવેલી રકમના રિફંડ માટે પરિણામી આદેશ પસાર કરવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવે છે.

૨૦. ઉપરોક્ત હદ સુધી રુલ આખરી કરવામાં આવ્યો છે. ખર્ચ અંગે કોઈ આદેશ નથી.

(જે. બી. પારડીવાલા, ન્યાયમૂર્તિ)

(ભાર્ગવ ડી. કારિયા, ન્યાયમૂર્તિ)

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.